KVARKENRÅDET
MERENKURKUN
NEUVOSTO

Lausunto – Merenkurkun Neuvosto EAYY

Viite: *Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle koheesiopolitiikan asetusehdotuksista 2028–2034 (U 70/2025 vp)*

Päivämäärä: *18.2.2026*

Antaja: *Merenkurkun Neuvosto EAYY*

1. Johdanto

Merenkurkun Neuvosto EAYY esittää kunnioittavasti tämän lausunnon EU:n tulevan ohjelmakauden 2028–2034 koheesiopolitiikan valmisteluun liittyen, painopisteenä Euroopan alueellinen yhteistyö (Interreg). Komission ehdotusten mukaan Interreg säilyy osana Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) sääntelyä ja sen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa alueellista yhteistyötä jäsenvaltioiden ja alueiden välillä

Merenkurkun Neuvosto EAYY on ***Pohjoismaiden ja Euroopan ainoa täysin pohjoismainen EAYY****. Toiminta perustuu vahvaan poliittiseen luottamukseen ja sitoutumiseen, ja organisaatioon kuuluu 43 jäsentä: alueita ja maakuntaliittoja, kaupunkeja ja kuntia, kehitysyhtiöitä, kansallisia viranomaisia sekä yliopistoja ja korkeakouluja ja muita keskeisiä kehittämistoimijoita. Edustamme noin miljoonaa asukasta kahdessa maassa, ja toimimme vakiintuneena rajat ylittävän yhteistyön rakenteena Merenkurkun molemmin puolin.*

2. Interregin säilyminen ja rahoituksen jatkuvuus

Merenkurkun Neuvosto EAYY pitää erittäin myönteisenä ja tarkoituksenmukaisena, ***että Interreg säilyy EU:n koheesiopolitiikan keskeisenä välineenä myös ohjelmakaudella 2028–2034****. Komission ehdotuksessa Interreg nähdään nimenomaisesti yhteistyön tehostajana ja alueellisen yhteistyön välineenä, jonka avulla tuetaan yhdennettyä alueellista kehitystä raja-alueilla*

Pidämme myös tärkeänä, että Interreg-rahoituksen mitoitus ja jatkuvuus turvataan vähintään nykyisellä tasolla. *Vakaa rahoituskehys on edellytys pitkäjänteiselle hankekehitykselle, strategisille investoinneille sekä osaamisen ja innovaatioiden vahvistamiselle rajaseuduilla. Interregin jatkuvuus tukee samalla valtioneuvoston linjausta, jonka mukaan Interreg-yhteistyön merkitys korostuu erityisesti arktisella ja Itämeren alueella, mukaan lukien Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren ylittävä yhteistyö alueiden kasvaneen strategisen merkityksen ja kokonaisturvallisuuden näkökulmasta*

3. Merenkurkun Neuvosto EAYY:n periaatteellinen kanta Interregin tulevaan suuntaan ja ohjelmamaantieteeseen

Merenkurkun Neuvosto EAYY haluaa tällä lausunnolla esittää kokonaisvaltaisen ja periaatteellisen näkemyksensä Interreg-ohjelmien tulevasta suuntautumisesta ja ohjelmamaantieteestä.
On perustavanlaatuista, että tuleva ohjelmakausi suunnitellaan tavalla, joka säilyttää Interregin alkuperäisen tarkoituksen: ***vahvistaa rajat ylittävää yhteistyötä****, jossa* ***alueellinen läheisyys****,* ***toiminnalliset yhteydet ja yhteinen ongelmanratkaisu muodostavat toiminnan keskeiset elementit****. Raja-alueellinen yhteistyö on keskeinen osa* ***EU:n koheesiopolitiikkaa ja edellytys sekä demokraattiselle legitimiteetille että alueiden kehittämiskyvylle****. Pitkän aikavälin relevanssin varmistamiseksi on tärkeää,*

Kvarkenrådet / Merenkurkun neuvosto
/ Kvarken Council
Gerbyvägen 18 / Gerbyntie 18
FI-65230 VASA / VAASA
+358 (0)40 154 5883

Aktia Bank
IBAN: FI62 4970 2820 0535 48
BIC/SWIFT: HELSFIHH
info@kvarken.org
kvarken.org

*että **alueelliselle tasolle** säilytetään selkeä ja operatiivinen rooli Interreg-ohjelmien suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa.*

4. Kokemukset ohjelmakaudelta 2021–2027: opit laajasta ohjelmamaantieteestä

Nykyisen ohjelmakauden valmistelussa ohjelma-alueita yhdistettiin, ja Botnia-Atlantica- ja Pohjoinen-ohjelma-alue sulautettiin Interreg Aurora -ohjelmaksi. Ohjelma-alue on sittemmin laajentunut edelleen, mikä on kasvattanut kokonaisuutta merkittävästi

*Merenkurkun Neuvosto EAYY tunnistaa Aurora-ohjelman vahvuudet: rahoitettavat hankkeet ovat olleet ohjelman mukaisia ja niitä on valmisteltu ja arvioitu perusteellisesti. Samalla kokemukset osoittavat, että **liian laaja ohjelmamaantiede** voi **heikentää strategista fokusta**: ohjelma alkaa muistuttaa luonteeltaan transnationaalista kokonaisuutta, jossa yksittäisten hankkeiden kytkeytyminen yhteiseen rajaseutustrategiaan on vaikeammin hahmotettavissa ja **rajat ylittävä pitkäaikainen lisäarvo voi hämärtyä.***

*Kun ohjelman alueellinen laajuus kasvaa ilman, että se perustuu **toiminnallisiin alueisiin**, Interregin **peruslogiikka vaarantuu**: paikallisiin ja alueellisiin haasteisiin vastaaminen vaikeutuu ja ohjelma-alueiden reunaosissa voi syntyä osallistumisen ja sitoutumisen esteitä. **Myös ohjelman tehokas ja yhdenvertainen toimeenpano vaikeutuu, mikäli ohjelma-alueen maantiede on liian laaja.***

5. Merenkurkun toiminnallinen alue ja sen vahvuudet

*Merenkurkun alue on vakiintunut ja selkeästi hahmottuva **funktionaalinen rajaseutualue**, jossa yhteistyö on rakentunut vuosikymmenten aikana konkreettisiksi, pitkäjänteisiksi ja tuloksellisiksi rakenteiksi. Alueen vahvuudet ovat erityisen relevantteja älykkään erikoistumisen, innovaatioiden ja elinkeinoelämän kehittämisen näkökulmasta, ja Merenkurkun satamat ja logistiikka muodostavat keskeisen yhteyden Suomen ja Ruotsin välillä.*

*Alueen strateginen merkitys on korostunut uudessa geopoliittisessa tilanteessa: Merenkurkku toimii pohjoisen Euroopan ja Itämeren kokonaisuuden kannalta **keskeisenä yhteytenä**, jolla on kasvava rooli **huoltovarmuudessa ja sotilaallisessa liikkuvuudessa**. Vaasa–Uumaja-yhteys ja siihen kytkeytyvät logistiset ketjut ovat tästä keskeinen esimerkki.*

Tämä on linjassa myös valtioneuvoston painotusten kanssa, joissa Merenkurkun ylittävä yhteistyö nähdään osana arktisen ja Itämeren alueen kasvavaa strategista merkitystä ja kokonaisturvallisuutta.

Samanaikaisesti Merenkurkun molemmin puolin suunnitellaan ja toteutetaan merkittävää teollista murrosta ja investointeja (mm. puhdas teollisuus, energia-, logistiikka- ja osaamiskokonaisuudet), joiden onnistuminen edellyttää rajat ylittävää koordinointia, osaamisen vahvistamista sekä ennakoitavaa ja toiminnallisiin yhteyksiin perustuvaa yhteistyökehystä.

6. Suositukset seuraavan ohjelmakauden ohjaaviksi periaatteiksi

Edellä esitetyn perusteella Merenkurkun Neuvosto EAYY haluaa korostaa periaatteita, joiden tulisi ohjata seuraavan ohjelmakauden Interreg-valmistelua ja päätöksentekoa.

Kvarkenrådet / Merenkurkun neuvosto
/ Kvarken Council
Gerbyvägen 18 / Gerbyntie 18
FI-65230 VASA / VAASA
+358 (0)40 154 5883

Aktia Bank
IBAN: FI62 4970 2820 0535 48
BIC/SWIFT: HELSFIHH
info@kvarken.org
kvarken.org

KVARKENRÅDET
MERENKURKUN
NEUVOSTO

Tähän perustuen Merenkurkun Neuvosto EAYY esittää, että seuraavaa ohjelmakautta ohjaavat:

- *toiminnallisiin alueisiin perustuva ohjelmamaantiede, joka tunnistaa rajaseutujen todelliset yhteydet ja vahvistaa Interregin peruslogiikkaa*
- *selkeä rajaus ohjelmatyyppien välille*
- *kokonaisvaltainen ja tarkoituksenmukainen ohjelmalogiikka, joka varmistaa hankkeiden selkeän kytkeytymisen yhteisiin rajaseutustrategioihin ja*
- *hallintomalli, joka mahdollistaa pitkäjänteiset, yhteensovitettavat ja alueellisesti ankkuroituneet kehittämisstrategiat sekä varmistaa alueellisen tason operatiivisen roolin ohjelmien toimeenpanossa ja seurannassa*

7. Toimeenpanokyky ja tuloksellisuus: näyttö pitkäjänteisestä Interreg-yhteistyöstä

Merenkurkun Neuvosto on ollut aktiivinen Interreg-ohjelman käyttäjä rajat ylittävän yhteistyön vahvistamiseksi ja on vuosien varrella osallistunut ***lähes 200 Interreg-hankkeeseen*** *toteuttajana tai kumppanina*

Yhteistyö on tuottanut konkreettisia tuloksia. Hyvänä esimerkkinä voidaan mainita ***Wasalinen Aurora Botnia -kokonaisuus****, jota on kuvattu maailman ympäristöystävällisimpänä ja "kelluvana laboratoriona" ja joka havainnollistaa, miten rajat ylittävä kehittämistyö voi tuottaa pysyviä, näkyviä ja strategisesti merkittäviä vaikutuksia.*

Merenkurkun Neuvosto EAYY vahvistaa valmiutensa toimia rakentavana ja vastuullisena kumppanina ministeriöille ja muille toimijoille Interregin kehittämisessä siten, että se vahvistaa rajat ylittävää yhteistyötä ja Euroopan alueellista yhteenkuuluvuutta.

Merenkurkun Neuvosto EAYY hallituksen puolesta,

Mathias Lindström
Johtaja
Merenkurkun Neuvosto EAYY

Kvarkenrådet / Merenkurkun neuvosto
/ Kvarken Council
Gerbyvägen 18 / Gerbyntie 18
FI-65230 VASA / VAASA
+358 (0)40 154 5883

Aktia Bank
IBAN: FI62 4970 2820 0535 48
BIC/SWIFT: HELSFIHH
info@kvarken.org
kvarken.org